

Yiri bitiriku paarikurima, maa ta yau daa den wērun yiro na yiri kutire bà ta boti dà yaama, mà bèkere dee ta yau daa den wērun peebe ta boti yiri bitiriku mii, dè yaama tókótima.

Ceri maa bà ta woŋamma:

Nɔɔ fonde 2 : Peeba batisima peetirooma.

1. Tinkpanya nunkpiikiba dà peetire-di, peebe batisima basima mà maasi, bà ì t ɛŋetina paarikurima maa dà ta bibiri. Mà yini, bà yisire sa :
 - a) Bà daka tiŋu paarikurima saba kpeende mii, na paarikurima saba tɔɔya mii, dà tèn ka ba dakoo, sa peebe na dooba, bà mɛɛ-di paarikurima ɛɛ, bà maa seke dà nɔɔ fonde n̄ puke yerika ;
 - b) Bà teŋe paarikurima maa dà ta bibi, na maa ta peetireti basima maa den nɔɔre ta batisiti, mà yeentireti, mà yaasireti peebe kpandarima na bà fɔɔku, na maa ta yau baa ta basititi yiriba bà barooma yaama, bà maa mà yerentina namma-namma ;
 - c) Bà daka paarikurima sabaya yà maasi yà mii, na tiŋu w ɛtooma sabaya mii, na bà tonooma sabaya mii, na tiŋu consirooma yerisu sù maasi sù mii, maa peebe ta bansiti ;
 - d) Bà teŋe paarikurima maa ta da sanjire, na maa ta da tekiri paraya yaa, peebe batisima ta kpaari mà bo ;
 - e) Bà teetena baa ta kpeesiti sa peebe batisima mà maaseŋa mà peeti, dà ka i, timbooya mii ka-di, tinkpanya mii, ya tinkpan kpansanya mii ka-di ;
2. Tinkpanya nunkpiibiba yisire-di, sa bà da maasanna bà tiŋu demba, bà tekirina peebe na dooba bà basima na bà bansima, bà sooki bà peetirena kaakun, na borisu basima, na basima maa ta boti yeentun, na maa den nɔɔre ta kpeŋireti ya mà ka muukireti pee ya doo ka-di, ya maa ta taru na wērun yerisu, pee na doo ka-di, bà tiire.

Nɔɔ fonde 3: wērun buu yiro ta boti, ò yirimma tori

1. Pee baa wān, ò boti-di wērun, sa bà ì tenni ò yirimma, maa ta borunna yirisaaro mii, bà ì yini daa den nɔɔre wērun paarikurima ta wò tɔ, na dà caabooma ;
2. Pee baa wān, ò boti-di wērun sa bà ì wò suuriti yuubu, ò tonni na ò yon, maa ò ta neki ò ì wiri ;
3. Tinkpanya nunkpiikiba da teŋe-di, paarikurima maa dà ta bibiri, bà maa da mà yerentina-di, maa bà ta da sooki bà peetirena basima maa ta yommireti peebe, ya maa ta bà yeentireti ka-di ;
4. Tinkpanya nunkpiikiba da teŋe-di, paarikurima maa dà ta bibiri, bà maa da mà yerentina-di, bà sooki bà caabena wērun buu peebe ta boti paarikurima ɛɛ, bà yirimma tori, bà maa caabe wēri-wēri basima bà yini, sa maa cibisima na tiitu.

Nɔɔ fonde 4 : Fɔɔku, kpaŋa wima, na neɛ biti yoŋo ta paa, dà wērun.

1. Pee baa wān, ò boti-di wērun sa bà ì tenni ò fɔɔku, ò kpaŋa wima, neɛ ò ta bo, biti yoŋo n̄ ì paa. Yommitu tù maasi, tuuku tɛtooma, na basima maa den nɔɔre ta muukireti ya mà yeentireti peebe ka-di, bà dà da peetire-di.
2. Tinkpanya nunkpiikiba da deɛɛ-di, ɔɔsu suu nɔɔre dà ta bibi sa :
 - a) Bà teŋena yà bà kperikirena ka-di, paarikurima maa ta cirisireti w ɛri-wēri basima peebe yini, sa maa cibisima, mà ka basi sokisokima mii ka-di, ya yiri kutire mii kan ka-di ;

- b) Bà teɲena paarikuri tɔɔma mà maasi, bà dɛɛɛ yerenti yerisu, fɔɔku na kpentibu cɔsu sù maasi na tɔɔra daa den nɔɔre dà ta bibi, bà sooki bà caabena, ya bà peetirena wɛri-wɛri basima peebe yini ;
- c) Bà maɲi daa ta kpaantun wɛri-wɛri basima peebe yini, na sɔntɔ woo dà ta dorina, bà sooki bà piisina maa bà ta dà caabena, nà maa bà ta dà peetirena ;
- d) Bà tɔna yiriba yimma na womma maa ta da seke, bà maɲi basima maa ta boti fɔɔ bansiku, bà sooki bà peetirena basima maa ta borunna borisu na kaakun, na mun daande basima mii, maa ta seke wɛri-wɛri basima tɔkititi peebe yini ;
- e) Bà finsina baa ta duu peebe wɛrun, bà maa teetena peebe baa bà tɔn ta dii wɛrun, bà sooki bà dà buutena ;
- f) Bà teɲena yerenti paraya, nɛɛ peebe baa bà ta dii wɛrun, bà ta da sooki bà tɔn taka, bà tɔɔsena bà yomma, bà bà teetena dà buutooma, ya bà bà baakina dikitifa ka-di ;
- g) Bà caabena peebe yommirooma, bà finsi baa ta yommireti peebe, bà maa caabe peebe baa den fɔɔku ta da sooki kù seke, bà tɔn bà dii wɛrun ;
- h) Bà peetirena doktorona waarooma peebe yini, bà ka yeeri, sa maa bà tɔn ta waare bà yini sa bà yɛn, bà kaasi canna ka fɔɔkireti mamma ;
- i) Bà tɔna dikitifa, na tɔɔra-tɔɔra daa dà ta bibi sa, bà teɲena yerisu, suu ta da sooki sù peetire wɛri-wɛri basima peebe yini, sù ì dà cɔɔtirina ;
- j) Bà seke tinna naa mii, booti dammu tɔn ta tɔ nɔɔre sa bà ko yiro ò yɔɔrima tori, sa bà ba ko pee puute, ya woo ta yɛsireti ka-di ;
- k) Bà seke nɛɛ yiriba ta tiiki bà tiɲu kù fɔɔku kaama tori, peebe na dooba bà wɛrun n ì mɛɛ, sa maa tiɲu yerima den paarikurima ta bire, dà carun tori, peebe n ì boti cabooma mà maasi, na daa den nɔɔre ta bà bibi, bà fɔɔku tori, dà ì dɛbiri maa tiɲu yerima paarikuma maa ta ninti tinna nà maasi mà ta bire, bà ì boti dɔriti sabaya na saba tɔɔya-tɔɔya.

Nɔɔ fonde 5 : basi yɔɔrima peetirooma

Tinkpanya nunkpiikiba da peetire-di, basi yɔɔrima mà maasi, maa ta yaasireti peebe, sa bà ì boti wɛrun buu paarikurima ta bà tɔ, basima maa den nɔɔre ta ba doorina yanduuya ò maasi, ò tonnooma. Tinkpanya nunkpiikiba dà dɛɛɛ-di, paarikurima cɔɔsu suu den maasi dà ta bibiri, bà sooki bà peetirena dà basima yɔɔrima, sa maa :

- a) Bà kpeke tiɲu demba kaatooya yà maasi, bà tɔɔse yiriba yimma na bà yomma basi yɔɔrima yini ;
- b) Bà canni paarikurima, bà peetirena peebe cansima mà maasi, warima, cansima maa doktoroda ta basiti ka-di, ya cansi tɔɔma maa ta wiri mà tɔɔma ka-di, bà peetire basi yɔɔrima tɔɔma mà maasi ;
- c) Bà tɔ peebe baa bà ta basi yɔɔrima, teetooma maa ta bà bibi sa bà pukena bà fɔɔku, bà kpandarima tori, booti dammu mii, cekenya, simma tamma, yerika mammansima, maa bà ta da sooki bà ì fɔɔna ;
- d) Bà caabe peebe baa den fɔɔku ta da sooku kù seke, bà bà basi yɔɔrima, wɛri-wɛri basima, ya bà ì bà baru ka-di.

Nɔɔ fonde 6 : Yaribu

Tinkpanya nunkpiikiba da seke-di, pee na doo, bà wɛrun ì mɛɛ bà tɔɔba kpaama mii. Mà tori, bà da teɲe-di paarikurima maa :

- a) Peekpaa yomma ta ba basiti, pe na do, bà nɔɔya kà ba mɛɛ ;
- b) Bi peeka ta da faki binya 18, kà yaa yari ;

- c) Bà ta da sirikire pee ò yon kpaamma, pee kpaamma cɔkɔ mii. Maa bà ta da ì tenni, bà maa ì cabena wẽrun buu paarikurima ta tɔ pee ò yaribu mii, ò yete mii, na yete dee mii ò ta boti kɔsitɔɔba dè mii ;
- d) Pee kpaamma, sa paarikurima n mà seɲi, mà dà wari-di, yerika sabare mii, dà ì teɲi sa maa tiɲu paarikurima ta bire ;
- e) Pee na doo baa ta kpai bà tɔɔba, bà da woɲan-di, maa bà ta da puke bà kpaatire, na nɛɛ bà ta da ì yeu ;
- f) Pee woo ta yari, ò boti-di wẽrun sa ò tɔkitina ò kpento beere, ò ì dè yerentitina maa ò ta neki, ò ka neki dende dè yon ka-di, ya ò ka neki sa dè ì tabina ò coro dende ;
- g) Pee woo ta yarinne, ò boti-di wẽrun sa ò tɔkɔtina ò tinkpande sabare, ò maa daari ò coro tinkpande dende, bà ka ba pati tinna ;
- h) Pee na doo, bà wẽrun mɛɛ-di, dà ì tiitirina tinkpande dee den sabare bà ta neki sa bà bisu n ò boti, da yaa ì dà tiɲu paarikurima n yeeri ka-dan ;
- i) pee na doo, bà da ì cookanti-di, bà ì kp ɛsiti bà yete cɔntun, bà ì cabiri bà bisu na sù kɔɔrima ;
- j) Yaribu mii, pee boti-di wẽrun sa ò kpɛesi ò yoɲan botima, ò ì mà consireti maa ò ta neki.

Nɔɔ fonde 7 : Pee na doo bà suɲa batikamma, bà tɔɔba yeerima, bà tɔɔba kpaama sabare petima

Tinkpanya nunkpiikiba yisire-di, sa bà da teɲe paarikurima, maa pee ba na dooba bà wẽrun ta da ì mɛɛ, bà suɲa batikamma mii, bà tɔɔba yeerima mii, bà tɔɔba kpaama sabare petima mii ka

di. Dà den tori, bà dà seke :

- a) Da ì booti dammu tɔn-di da tɔ nɔɔre, bà suɲa batikamma, bà tɔɔba yeeramma, ya bà kpaama sabare petima ka-di, dà tori ;
- b) Pee na doo, bà wẽrun n ì mɛɛ, bà kà bibi bà suɲa batikamma, bà ka yeeranti bà tɔɔba, ya bà ka neki bà sabare petima ka-di ;
- c) Pee na doo bà maasi, bà boti-di wẽrun bà bisu yini, baa bà ka yeeramma ka-di, ya bà kan ka ba pati suɲa, ya baa bà ka peti bà kpaama sabare ka-di. Baa dà ka neki dà ì wiri sima, bà boti-di sa bà ì maasanti, bà bisu wẽtooma yaama ;
- d) Pee na doo, bà ka yeeramma ka-di, ya bà kan ka ba pati suɲa ka-di, ya bà ka p eti bà kpaama sabare ka-di, bà boti-di, sa bà tati bà botima dà ì mɛɛ, sa maa bà ta tonte bà tɔɔba kpaama fomma mii.

Nɔɔ fonde 8 : Booti dammu fakima na paarikurima cabooma dà mɛɛ-di, yiriba bà maasi bà tori

Pee ba na dooba, bà wẽrun mɛɛ-di paarikurima ɛɛ, dà paarikurima maa bà cabiri, dà maakan mɛɛ-di. Tinkpanya nunkpiika dà basi-di, daa den nɔɔre ta bibi sa :

- a) Namma, bà ì tetirina pee ba maa bà ta da sooki bà fakina booti dammu, na bù yeru tɔɔsu sù maasi ɛɛ ;
- b) Bà teetena basima maa ta kpɛsiti tin booya mii, tinkpanya mii na tin kaatooya mii sa bà ì tetirina pee ba, maa bà ta da sooki bà fakina booti dammu na bù yeru tɔɔsu sù maasi ɛɛ ;
- c) Bà teɲe kaatooya, yaa da ta bibi, na yerentisu suu ta wina sù ì cɔɔtiri pee ba, sù maa ì maasitina yiriba bà maasi, maa bà ta da maɲina, wẽrun buu paarikurima ta tɔ pee ba ;
- d) Bà tɔɔɛ bootiba yimma, paraya yà maasi, maa bà ta da sooki, bà ì d ebiri sɔɔtima maa paarikurima maa ta bire sa pee na doo bà mɛɛ mà yaama ;
- e) Pee ba, baa ta bo yerisu suu ta cɔtiri paarikurima, na baa ta bo booti danna mii, bà kutire n ì mɛɛ ;

- f) Bà tekese paarikurima sabaya, na basima maa ta batisiti peebe, bà sooki bà tonna peebe wērun buu bà ta boti, bà maa bù caabena.

Nɔɔ fonde 9 : kunnu-kunnu caasu, na paraya yaa bà ta yau tiɲu wētooma yaama, dà wērun

1. Tinkpanya nunkpiikiba da basi-di, daa da ta bibi, maa bà ta seke, yiriba bà maasi bà woŋanne bà tiɲu wētooma tori dà tanni, bà seke bà tinkpanya mii, peebe na dooba baa ta bo kunnu-kunnu caasu mii, bà kutire n̄ i mɛɛ, bà teɲe paarikurima na daa den nɔɔre dà ta bibi sa :
 - a) Peebe n̄ i bo saba doosibu bù maasi bù mii, batisi yomma n̄ maa i paa ;
 - b) Peebe na dooba, bà tonya kutire n̄ i mɛɛ yerisu suu ta yau saba doosibu yaama sù; mii ;
 - c) Peebe na dooba, bà i woŋantina bà tɔɔba, paraya yaa nɔɔre ɛɛ, bà ta yau tiɲu wētooma yaama, bà wērun n̄ t̄n i mɛɛ yà ɛɛ.
2. Tinkpanya nunkpiikiba da seke-di, peebe n̄ t̄n i bo nɛɛ den noore bà ta cansiti tonnooma tiɲu tori, bà kutire n̄ i kpen, bà bansima n̄ i bo tonnooma maa bà ta cansiti tiɲu tori mà mii.

Nɔɔ fonde 10 : Fɔɔ bansiku wērun

1. Peebe boti-di, wērun sa bà fɔɔku n̄ i boti bansire, bà maa boti-di maakan-di wērun, sà bà i bo basima maa ta kpeesiti sa fɔɔku n̄ i bansi mà mii ;
2. Tinkpanya nunkpiikiba dà basi-di, daa den nɔɔre dà ta bibiri sa peebe n̄ t̄n i kuti :
 - a) Nɛɛ bà ta maasanti sa bà manjire yiriba, fɔɔ bansiku nà kù basima ;
 - b) Kaatooya mii, na yerisu suu ta cabiri wakiya sù mii, na suu ta kou kou yaama timbooya mii, tinkpanya mii, na yiri bitiriku mii, ya yanduuya mii ka-di ;
 - c) Timbooya, tinkpanya, tin kaatooya, na yanduuya kaatooya, yaa den ɛɛ, bà ta cansiti tonnooma baa ta neki sa bà tiiki bà tiɲu, ya bà ka kù tiiki ka-di, maa den tori kù fɔɔku ta kaaki, bà caabooma mà maasi maa da ta bà bibi ya nɔɲe peebe ;
 - d) Paraya yaa nɔɔre, bà ta cansiti tonnooma baa ta tiiki bà tinna bà tori, bà kabirooka ɛɛ, yà nɔɲe peebe ;
 - e) Paraya yaa nɔɔre, bà ta cannanti tonnooma, maa bà ta da saɲirena daa wakire ta ɔɔri, yà ɛɛ.
3. Tinkpanya nunkpiikiba da basi-di daa den nɔɔre dà ta bibi, sa bà yakirina dikitifa yiiromma da i tiitirina soosada yerika, kaa ta ninti tiɲu wētooma yaama, bà yaa teetena peebe wētooma makan.

Nɔɔ fonde 11 : Peebe caabooma taabu mii.

1. Tinkpaanya nunkpiikiba yisire-di, sa bà da seke yiriba n̄ i dɛbiri maa yanduuya paarikurima, maa ta ninti wakiya yaa den mii tudaana ta tai yiriba yini, ya nɔɲe peebe yà yaama.
2. Tinkpanya nunkpiikiba, sa maa yanduuya paarikurima maa ta ninti wakiya yaa den mii tudaana ta tai, mà ta bibi, bà boti-di, sa taabu ka bo, bà caabe yiriba, ya nɔɲe peebe, baa bà ka borunna sa ;
3. Tinkpanya nunkpiikiba da caabe-di peebe, baa ta neki bà tiiki bà tiɲu, kù fɔɔku kaama tori, ya bà ka tiiki ka-di, na baa ta yeri, ya bà ka konni ka-di, sa bà ba bà wētiri, bà ba bà cibisi,, bà ba bà yombire, bà maa puke dà basima ,kà basi, sa dà i basi y ɔɔrima-di, maa ta yaasireti yanduuya, bà finsi dà teera, bà ba boona booti dammu yerisu suu ta yau dà yaama sù ɛɛ ;
4. Tinkpanya nunkpiika da basi-di, daa den nɔɔre dà ta bibi, maa tori bika, ya nɔɲe pepeefa faa t̄n ta ba fakoo binya 18, ka ta da i paa taabu mii, bi yon̄a n̄ ba yun̄i soosama mii.

Nɔɔ fonde 12 : kɔɔrima na yerika mammansima, dà wẽrun

1. Tinkpanya nunkpiikiba da basi daa den nɔɔre dà ta bibi sa :
 - a) Bà peetirina basima maa den nɔɔre ta batisiti peebe, bà seke peebe bà maasi bà yuudaride n̄ i mɛɛ, kɔɔrima na yerika mammansima dà cɔkɔ yini ;
 - b) Bà peetirena basima maa den nɔɔre ta seke peebe batisima tɔkɔtiti kɔɔrima sabaya mii, mammansima cɔkɔ yini, na daabaaruda mii ;
 - c) Bà caabena pee, ya nɔɔɛ bii peeke, sa bà ba kà dii wẽrun, bà ba kà niisi, bà kà sunna kà kɔɔrima mii, ya mammansi para tɔɔya ka-di; bà maa bire daa ta da seke bà tɛtena, baa ta dà basiti, bà tuuna ;
 - d) Bà seke peebe baa bà ta dii wẽrun, ya bà ka bà niisi ka-di, bà piisi cekenya, bà y ɛn tutooma, bà sooki bà yikisina ;
 - e) Bà daka paarikurima maa ta suuriti peebe yuubu, mà yaama k ɔɔrima mii, na mammansima paraya yà maasi yà mii, na yaasirootiba den mansirooma mii.
2. Tinkpanya nunkpiikiba da basi-di daa dà ta bibi, bà sookina :
 - a) Bà sirikirena peebe kɔɔrima ;
 - b) Bà sirikire peebe mammansima na bà yimma tɔɔsooma weena maasi, paraya yà maasi yà mii, sa maa caran paaritu tuu ta yuɔntun fɔku mii, tũ yimma mii ;
 - c) Bà seke yiriba n̄ tookire bii peesu kɔɔrima, ka-dan bà sũ yuɔure yerisu mammansima, bà maa piisi debirooma bii peesu suu tàn ta kasire sũ n̄ yeri kɔɔrima sũ tori.

Nɔɔ fonde 13 : kpentibu na fɔku caabooma dà wẽrun

Tinkpanya nunkpiikiba da tɛɛ-di, paarikurima maa dà ta bibi, na daa den nɔɔre dà ta bibiri sa, Peebe yuudaride sa bà piisina yerika, bà kpɛɛinna yerika kaa bà ta pukiri kà mii, kà dan sa bà pukena kpenti yerisu ka-di, dè i mɛɛ. Dà tori :

- a) bà da seke-di, paarikurima maa ta we pee na doo bà mɛɛ-di, yerika piisima cɛ, mà tanni ;
- b) bà da seke-di, paarikurima maa ta we pee na doo bà ka pukiri yerika kà yon, bà dikitifa faa bà ta bà dɔrikiti, fà dà i mɛɛ-di, mà tanni ;
- c) bà da peetire-di, peebe cɛ niisima, maa ta doorina yerika piisima, yerento kpɛɛun na ò tɔɔooma, yerika kaa ò ta pukiri kà cɛ, bà peetire sa bà tàn niisi pe bà wò sunna ò yerika cɛ ;
- d) bà da seke-di, peebe n̄ tàn tonni na bà yon, yerika kaa bà ta neki sa bà puke, bà maa i ba cabiri maa den tori yonɔ ta ba bà yommireti, ka-dan, woo ta i bà paarikuro, ò buute maa paarikurima ta bire, dà i tiitirina yerika pukooma ;
- e) bà da piisi-di, tonooma maa bà ta da sirikirena, bà turi bà teetena yerisuu suu peebe ta pukiri, ya nɔɔɛ dà ka ba i kufennema den yerisu tiwooma wenj ;
- f) bà da tɛɛ-di, yerisu suu tà da sooki sũ i cabiri peebe, baa ta ba pukiri kufennema yerisu, suu ta da i yau bà kpandarima na bà fɔku yaama, bà maasanna dà peebe maa bà ta da sooki bà seɛj dà tuutooma ;
- g) bà da bire-di, binya yaa bika ta da faki ka yaa puke yerika, bà peetire sa bika ka ba fakoo dà binya, sa kà puke yerika, bà maa peetire bika yommirooma, ya nɔɔɛ bii peeke, bà tɛɛ maa bà ta da i finsitina baa ta kà pukiri ;
- h) bà dà basi-di, daa den nɔɔre dà ta bibi, bà sooki bà seke peebe yerisu n̄ tanni ;
- i) bà da seke-di, pee ka i puute, bà wò pɛɛ fɔɔsima, sa maa da ta bibiri, sa ò ten bà fakoo ò dɔrima wẽnde, ya ò ka dɔri ò n̄ woosi, ò ka pukiri kufennema yerika ya yonɔn yerika ka-di, bà maa ba peeti sa bà wò dɔɔre ò dikitifa, faa bà mun tàn ta wò dɔɔre ;
- j) bà da seke-di, pee na doo, bà dikitifa faa bà ta dɔrikiti dampo, fà i mɛɛ ;
- k) bà da seke-di, bà maakan n̄ tàn dɔɔre peebe, baa ta i yerentiba, dikitifa faa bà tàn ta dɔɔre yerento, woo ta i doo sa ò pukena ò pee na ò bisu ;

- l) bà da seke-di, yiriba n̄ mañi, sa teera bà y enneña, bamba-di boti w̄eri pɔpɔɔbu, bika tuurima na kà w̄tooma yini, maa tori kufennema na yongan yerisu, bà den w̄run buu bà ta boti bika yini, bù ta yennenti ;
- m) bà da teñe-di, paarikurima nà daa den n̄ore dà ta bibi, bà sooki bà peetirena sa bà t̄an canni peebe, bà i bà kpentitina sankaratu c̄ɔkɔ yini, na daa den n̄ore ta saakireti bà yirimma.

Nɔɔ fonde 14 : kpandarima na d̄riku tiisirooma, dà w̄run

1. Tinkpanya nunkpiiba da seke-di, yiriba n̄ i d̄ebiri maa paarikurima ta bire, peebe kpandarima yini na bà d̄riku kpandarima na kù tiisirooma yini. Dà paarikurima bà t̄ɔ w̄run sa :
 - a) Bà i consireti bà d̄riku, sa maa bà ta bà neki ;
 - b) Bà tonni, bà ka neki d̄riku, bisu suu n̄ore bà ta neki, na binya yaa bà ta neki bà t̄an seke bà yaa d̄ri ;
 - c) Bà tonni na bà yon, dokotoro kaasina naa ta cabiri puure ;
 - d) Bà caabe bà yon, ka-dan bà bà caabe, maa peebeaari beetu ta bà ba finnantì, na kpatee beetu SIDAA ;
 - e) Bà ba maasi maa bà kpandarima na maa bà dookanti t̄ɔɔba den kpandarima ta wiri, ya n̄ɔɔ, bà yonɔ ka b̄ɔɔri peebeaari beetu, ya kpatee beetu SIDA ka-di ;
 - f) Bà t̄ɔɔɛ bà yimma, maa bà ta da tiisirena bà yete f̄ɔku ;
2. Tinkpanya nunkpiikiba dà basi-di, daa den n̄ore dà ta bibiri sa :
 - a) Peebe n̄ sooki, bà i boti dokotoro tiirina, nà den yerika dikitifa ta fakasi, nà i bà nuɔana, bà teñe yerisu suu ta da i t̄ɔɔseti bà yimma, na bà yomma, ya n̄ɔɔ timbooya mii ;
 - b) Pee ka pum, yerisu suu ta da i w̄ɔ c̄ɔɔtiri, ò puure mii, nà ò ȳɛbiku mii sù i tiiri, bà sanjire dà yerisu, maa bà mun ta sù pukiri ;
 - c) Bà caabe w̄run buu paarikurima ta t̄ɔ peebe, sa bà i tiisiretina bà d̄riku maa bà ta neki, bà seɔi puuku yirooma, dà ka basi dokotoroku, dà maa i pee woo bà ta cibisi, ya puure dee bà ta ȳɛmmi sa d̄ɛ da sooki d̄ɛ ò ȳɛnti ka-di, kà-dan d̄ɛ yaasire bi seereema maa ò ta pum.

Nɔɔ fonde 15 : Diima n̄ tumsi mà i bo, dà w̄run

Tinkpanya nunkpiikiba da seke-di, peebe n̄ tumsi bà i boti dii tiirima maa da ta bibiri, dà w̄run.

Dà tori, bà da basi-di, daa den n̄ore dà ta bibiri sa :

- a) peebe n̄ i boti yin d̄ɛemma, tunun bà yeeya mii, tiɔa, na d̄ɔɔbu niina ;
- b) bà i boti n̄ɛ bà ta tanni, na n̄ɛ bà ta teɔɔti diimaa, maa diima ta da tumsi mà i bona.

Nɔɔ fonde 16 : Yete dee dà ta bibiri, dà w̄run

Pee na doo, bà w̄run m̄ɛ-di, yete botima yini, dee den yeema ta s̄ɔɔti, d̄ɛ bo parade dee biti yonɔ ta paa. Mà den tori, tinkpanya dà seke-di, baa peebe ka bà yaro, bà i boti yete, dee da ta bibiri.

Nɔɔ fonde 17 : yeeka kaa den kaakun na ka seseema ta boti f̄ɔdariku, dà w̄run

1. Peebe boti-di w̄run, sa bà i f̄ɔ, n̄ɛ yiriba kaakun na bà seseema, dà ta boti f̄ɔ dariku, bà maa t̄an i bo, n̄ɛ bà ta maasammi tiɔu kaakun na kù seseema, dà yaama.
2. Tinkpanya nunkpiikiba dà basi-di, maa den n̄ore dà ta bibi sa, n̄ɛ maa bà ta yau kaakun na seseema dà yamma, peebe n̄ t̄an i bo kutire dà ɛ.

Nɔɔ fonde 18 : Yeeka kaa den fɔɔku ta daari, kù paana yeentun, dà wẽrun

1. Peeba boti-di wẽrun, sa nɛɛ bà ta yeu, yeentu yommu n̄ ò paa, fɔɔku n̄ ò daari.
2. Tinkpanya nunkpiikiba dà basi-di, maa den nɔɔre dà ta bibiri sa :
 - a) Peeba n̄ ò kuti, nɛɛ bà ta cansiti tonnooma maa bà ta da caabena, ya bà pukena yeeka ka-di, na maa bà ta da ò pukiri kà kpaatiya yà maasi ;
 - b) Bà seke kpeesima maa ta ninti tirikida weji, da ò tiitirina fɔɔ caɔu yamma, mà tanni, na daa den nɔɔre fɔɔ caɔu ta kpaantun, sa dà faakire yiriba maasaama, bà womma na bà yimma tamma ;
 - c) Bà seke peebe n̄ tam yimma, fɔɔ caɔu yerenti niina yini, bà maa caabe dà yimma ;
 - d) Bà ò debiri bà ò cɔɔtiri, maa yiriba ta basiti na bà yan puuya, sa maa nà teɲooma, nà debirooma, ya nà fikima ka-di, dà fomma ;
 - e) Bà seke yiriba n̄ ò debiri maa paarikurima ta bire, dà ò tiitirina yanna pukooma yamma, nà teɲooma, nà tukima, ya nà fikima ka-di.

Nɔɔ fonde 19 : Wẽtooma maa ta paana pooku, mà wẽrun

Peeba boti-di wẽrun, sa bà ò fɔɔ nɛɛ maa den wẽtooma ta paana pooku. Mà den tori, tinkpanya nunkpiikiba dà basi-di, daa den nɔɔre dà ta bibiri sa :

- a) Bà teɲe paarikurima maa ta sirikireti peebe mà yaama, tiɲu wẽtooma sabaya mii ;
- b) Bà seke peebe n̄ maakan n̄ ò bo, sa dooba tɔɔma, paraya yaa, bà ta cansiti tonnooma tiɲu wẽtooma tori, nɛɛ bà tɔn ta mà consire, na nɛɛ bà tɔn ta mà weteesi ;
- c) Bà seke peebe n̄ ba kp̄ari, daa ta bà bibiri dɔɔbu tori, sa maa tiɲa, bà maa seke bà ò boti dà wẽrun ;
- d) Bà seke paraya yaa peebe ta da penni dikitifa, nɛɛ bà ta da mammansi yerika, nɛɛ bà ta da tɔɔse bà yimma, nɛɛ bà ta da bà ceke dɔɔbu yini, yà kutiki, maa bà fɔɔku ta da saɲina, paatu n̄ yakiri ;
- e) Bà tɔn daka tiɲu wẽtooma sabaya mii, nɛɛ peebe wẽtooma birooma ta binni, dà maarima ;
- f) Bà ò cabiri peebe, maa basi yɔɔrima maa ta doorina fɔɔku tekrooma, na paarikurima maa ta yau kpentibu yaama, dà ta bà ba kpaantun bitida.

Nɔɔ fonde 20 : Kpiipe wẽrun

Tinkpanya nunkpiikiba dà teɲe-di, paarikurima maa ta da seke kpiipe n̄ ò boti wẽrun, sa yirisaari maasi tɔɔma, sa maa ta connun maa, mà tɔɔma :

- a) Yoɲo ba yaasireti kpiike, ka-dan bà wò yombire, ya bà wò basi daa ta da yakiri ò yirimma ka-di ;
- b) Coro ka peri ò kp̄ii, kpiipe-di wẽte bisu kpento, demma bà sookiti mà tekiri, dà yaa i, dà ka dà yaasire bisu kp̄eɲu ka-dan.

Nɔɔ fonde 21 : Kp̄ii faare wẽrun

1. Kpiipe bo-di wẽrun, sa ò faa ò coro botima. Baa bà mun ka n̄ eki bà n̄ bire sima, dà ò tiitirina bà botima tarima bà tɔɔba kpaama mii, ò boti-di wẽrun sa ò tɔkɔti ò ò fɔɔ yete dee den mii bà mun ta yeu na ò coro. Ò ka yari dɛɲo ka-di, oɲo-di da ò se dà yete, oɲo den ka-di dè maari, ya dè ka bo, ò kp̄ii faare mii ka-di.
2. Sa dooba tɔɔma, peebe maakan boti-di wẽrun, sa bà maakan faa bà teera botima, bà nà tarina na dooba dà ò mɛɛ.

Nɔɔ fonde 22 : Peeba baa ta kute, bà caabooma maa ta ò pɔpɔɔma

Tinkpanya nunkpiikiba teɲe-di sa :

- a) Bà dà caabe peebe baa ta kute, bà d ɛɛbe ɔɔsu sù maasi, maa bà ta da bà tuutena bà kpandarima weŋi, bà kpentibu ɔɔkɔ mii, bà fɔɔku mii, bà yerisu piisima mii, nà bà yerisu mammansima mii ;
- b) Bà da caabe peebe baa ta kute, maa yoŋo ta bà ba yommiretina, ka-dan bà bà cibisi, ka-dan, bà ì bà batisiti bà yikurun tori, bà da seke-di, yiriba n̄ ì bà suuriti yuubu, sa maa paarikurima ta de.

Nɔɔ fonde 23 : Peebe baa ta ì yɛnsu, bà caabooma maa ta ì pɔpɔɔma

Tinkpanya nunkpiikiba teŋɛ-di sa :

- a) Bà da caabe peebe baa ta ì yɛnsu, bà dɛɛbe ɔɔsu sù maasi, maa bà ta da bà tuutena bà kpandarima weŋi, bà kpentibu ɔɔkɔ mii, bà fɔɔku mii, bà yerisu piisima mii, nà bà yerisu mammansima mii, sa bà sooki bà ì bo, nɛɛ maa bà ta cansiti tonooma tiŋu tori.
- b) Bà da caabe peebe baa ta ì yɛnsu, maa yoŋo ta bà ba yommiretina, ka-dan bà bà cibisi, ka-dan, bà ì bà batisiti bà y ɛntu tori, bà da seke-di, yiriba n̄ ì bà suuriti yuubu, sa maa paarikurima ta de.

Nɔɔ fonde : Peebe baa ta bo yaaroobu mii bà caabooma

Tinkpanya nunkpiikiba teŋɛ-di sa:

- a) Bà da ì cabiri peebe baa ta ì paasu, baa ta ì yete teera, baa ta borunna tinna naa yiriba ta paana kaaride, bà bà teŋɛ nɛɛ bà fɔɔku, bà kpandarima, bà kpenti yerisu na bà fɔɔku, dà ta da saŋi ;
- b) Bà da caabe peebe baa ta pum, bà bà banni yommi deesu mii, na baa ta ì yɛwiba, bà seke nɛɛ bà ta bo, biti yoŋo n̄ ì paa, maa bà ta bà pukiri, dà ì tenni bà yirimma.

Nɔɔ fonde 25 : Basi yɔɔrima maa bà ta basi pee, mà saŋirooma

Tinkpanya nunkpiikiba teŋɛ-di sa :

- a) Bà tɔn da dɔɔɛ-di, sa maa dà ba bibi, pee woo den nɔɔɛ, bà ta da dii wɛrun, sa maa sabare dee ta ba tɔɔ wɛrun kutire ,
- b) Booti dammu yerentiba, ka-dan nunkpiiba baa den nɔɔɛ paarikurima ta tɔ dà wɛrun, bamba-di dà yoori maa dà saŋirooma ta dà ì mɛɛ.